

Kitabın Adı: Örgüt Kuramları

Derleyenler: A. Selami Sargut ve Şükrü Özen

Yayınevi: İmge Kitabevi, Ankara

Basım Yılı: 2010

Serkan DİRLİK

Arş. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, serkandirlik@gmail.com

Kitabın Tanıtımı

İlk basımı 2007 yılında ikinci basımı ise 2010 yılında yapılan kitap, ilgili yazını oluşturan örgüt kuramlarının her birinin tanıtımını, birbirleriyle karşılaştırılmasını ve kitabın planını sunan giriş bölümü ile birlikte, toplam sekiz bölümden oluşmaktadır. Kitaba konu olan yazılar, yönetim ve örgüt kuramı alanında çözümleme düzeyi olarak örgütü ve örgütleri temel alan kuramları hem betimleyici olarak tanıtmakta hem de kuramların açıklama iddiasında buldukları analiz birimlerini ne ölçüde açıklayabildiğini tartışarak bu kuramları incelenmektedir. Kitap, toplam yedi yazarın katkı verdiği derleme bir eserdir. Kitabın önsözünde, derleyicileri Ali Selami Sargut ve Şükrü Özen, 'Türkçe yönetim ve örgüt yazınında, örgütü ve örgütleri çözümleme düzeyi alan kuramları ve uluslararası yazındaki 1980 sonrası gelişmeleri göz ardı etmesi gerçeğinin ardında, bu gelişmeleri araştırmacılara tanıtan Türkçe kitap eskiliğinin önemli bir payı olduğunu' vurgulamışlar¹ ve kitabın temel amacının da, 'Koşul Bağımlılık Kuramı, Kaynak Bağımlılığı, Örgütsel Nüfus-Çevre (Örgütsel Ekoloji), Örgüt İktisadı, Yeni Kurumsalcılık, Makro Kurumsalcılık Kuramları ile Postmodern-Eleştirel çalışmaları tanıtılarak bu alandaki eksikliği gidermek ve bu alanlarda yapılacak kuramsal ve görgül çalışmaları özendirme' olduğunu ifade etmişlerdir.

Kitabın derleyicileri A. Selami Sargut ve Şükrü Özen tarafından kaleme alınan ilk bölümde (Örgüt Kuramlarına Genel Bakış: Karşılaştırmalı Bir Çözümleme), örgüt kuramlarına genel bir bakış, kuramların birbirleri ile karşılaştırılması ve kitabın genel yapısı sunulmaktadır. Bu bölümün girişinde, Türkçe yönetim ve örgüt yazını açısından kuramsal bilgi zayıflığının nedeni ve yol açtığı sorunlar kısaca değerlendirilmiştir. Bölüm, örgüt kuramı alanının doğuşu ve gelişimini irdeleyen bir alt bölüme sahiptir. Bu bölümde araştırma alanındaki bilimci-

¹ Yazarların bu iddiasını ders kitapları açısından destekleyen çalışmalar için bkz. Çoşkun, 2009; Dirlik, 2011.

yönetimci kutuplar² ve Kuzey Amerika-Avrupa kaynaklı katkılar³ da belirtilerek bilimsel bir alan olarak örgüt kuramının doğuşu, gelişimi ve gelinen son durum tarif edilmiştir. Bu alt bölümü, yazında yer alan daha önceki karşılaştırmalara ve kuramları öneren temel kaynaklara dayanılarak, beş örgüt kuramının (Koşul Bağımlılık, Kaynak Bağımlılığı, Örgütsel Ekoloji, Yeni Kurumsal Kural, İşlem Maliyeti) benzer ve farklı yönlerini 15 karşılaştırma kıstasına⁴ göre detaylı bir biçimde karşılaştırdıkları ikinci alt bölüm takip etmektedir. Giriş bölümü, kitabın yapısını anlatan son alt bölüm ile sonlanmaktadır.

Kitabın ikinci bölümü (*Yapısal Koşul Bağımlılık Kuramının Örgütsel Çevre Kuramları Bağlamındaki Yeri*), Ali Selami Sargut tarafından kaleme alınmıştır. Yapısal koşul bağımlılık kuramının ortaya çıkıp güçlenmesini sağlayan görgül çalışmaların ana önermelerini belirterek başladığı yazısında Sargut, öncelikle kuramın belirlenimci-yapısalcı ard alanını, bilgilimsel temellerini ve kuramın nesnel, genel yasa koyucu ve pozitivist konumlanışını irdelemektedir. İzleyen değerlendirmelerde Sargut, çevreci yaklaşımların ve belirlenimciliğin örgüt araştırmalarına etkilerini ve yapısal koşul bağımlılık kuramı ile bunların etkileşimini ele almaktadır. Çalışmasında Sargut, eyleyen (birey ya da aktör), üzerinde etkisi olduğu ileri sürülen koşul bağımlılıklarla ilişkisini de hesaba katarak yapı olgusu ve çevre kavramı üzerinde durarak yapısal koşul bağımlılık kuramının iddialarını daha da belirginleştirmiştir. Yazar, kuramın merkezine oturan bu üç olguyu irdeledikten sonra yapı çevre uyumunu da incelemiştir. Yazar sonuç kısmından önce, kuramın, özellikle kurumsal kuram ve örgütsel nüfus çevre yaklaşımı ile birlikte çevre kavramını nasıl değerlendirdiklerini tartışarak kuramın sınırlarını belirginleştirmeye çalışmıştır.

Kitabın üçüncü bölümü (*Çevresel Baskı ve Talepler Karşısında Örgütler: Kaynak Bağımlılığı Yaklaşımı*), Behlül Üsdiken'e aittir. Kaynak bağımlılığı kuramının nasıl ortaya çıktığı ve ana tezlerini değerlendirdiği giriş yazısından sonra, Üsdiken, bu yaklaşımın temellerini yine aynı başlıkla değerlendirmektedir. Yazar, kaynak bağımlılığı yaklaşımının özgün tarafını oluşturduğunu iddia ettiği yaklaşımın örgütü, çevresini ve örgüt-çevre ilişkilerini diğer bir alt bölüm ile teker teker kaynak bağımlılığı yaklaşımının merceğinden açıklamaktadır. Bu alt bölümde yöneticiler ve yönetim konusunda da kaynak bağımlılığı yaklaşımının

2 Eserde, bilim yapmak ile yöneticilere yol göstermek ikiliği olarak tarif edilmektedir. Üsdiken'e göre (2002: 19) bilimcilik, doğa bilimleri modelini esas alma, yöneticilik ise, en temelde, yönetim sorunlarına çözüm üretmeye dönük olma anlamına gelmektedir. Yönetim yazını açısından böyle bir ikiliğinin nasıl ortaya çıktığı hakkında detaylı bilgi için bkz. Üsdiken, 2002; Üsdiken ve Leblebici, 2009.

3 Kuzey Amerika'ya atfen koşul bağımlılık kuramı, kaynak bağımlılığı kuramı, örgütsel ekoloji kuramı, yeni kurumsal kuram ve işlem maliyetleri kuramı ifade edilirken, Avrupa'dan kaynaklanan katkılara, postmodern, yorumlamacı ve eleştirel çalışmaların katkıları atfedilmektedir (sayfa 16). Kuzey Amerika ve Avrupa kaynaklı katkılara ve bunun zaman içindeki değişimine ilişkin daha detaylı bir karşılaştırma için bkz., Üsdiken, 1995.

4 Karşılaştırma Kıstasları: Varlıkbilimsel varsayım, bilgilimsel varsayım, insan doğası, yöntembilim varsayımı, dayandığı toplum kuramı, örgütü tanımlama biçimi, çevreyi tanımlama biçimi, çevre-örgüt ilişkisi, örgütsel değişim, analiz düzeyi, temel araştırma sorusu, temel katkısı, araştırma niyeti, örgütsel başarının temel kıstası, yöneticiye biçtiği rol.

neler söylediği değerlendirilmiştir. Üsdiken, kaynak bağımlılığı yaklaşımına ilişkin yaptığı yazın taramasını iki ana başlık altında sunmuştur. İlk başlıkta, kaynak bağımlılığı araştırmalarına öncülük eden çalışmaları, ikinci başlıkta da yaklaşımın temeli oluşturan Jeffrey Pfeffer ve Gerald Salancik'in 1978 yılında yayınlanan *The External Control of Organizations* adlı kitaplarına atıf veren ve kaynak bağımlılığı yaklaşımı ile ilgili örgütler ve yönetim alanındaki önde gelen 8 uluslararası dergide yayınlanan makaleler üzerinden sistematik bir yazın taraması yaparak kategorileştirdiği araştırmaları değerlendirmiştir. Bu kategorileştirme 3*2 boyutludur. Üçlü ayırım, kaynak bağımlılığı yaklaşımının araştırmalarda nasıl kullanıldığına ilişkindir. Bu ayırım tek başına kaynak bağımlılığı yaklaşımının kullanıldığı araştırmalar, başka yaklaşımlarla birlikte kaynak bağımlılığı yaklaşımının kullanıldığı araştırmalar ve kaynak bağımlılığı yaklaşımının başka yaklaşımlarla tamamlayıcı veya bütünleştirici şekilde kullanılarak ele alındığı kaynak bağımlılığı araştırmaları şeklindedir. İkili ayırım ise yaklaşımın incelediği konulara ilişkindir. İlki, Pfeffer ve Salancik'in eserindeki konular olup diğer ayırım yeni konular kategorisidir. Böylece yazar, altı kategorisi olan bir çerçeve ile kaynak bağımlılığı araştırmalarını detaylı bir şekilde incelemiştir. Detaylı ve sistematik bir biçimde kaynak bağımlılığı ile ilgili araştırmaların hem sınıflandırması hem de bu sınıflandırmaları temsil eden araştırmaları sunduktan sonra, yazar Türkiye kaynaklı kaynak bağımlılığı araştırmalarını çalışmasında bir alt bölüm ayırarak incelemiştir. Yazar, kaynak bağımlılığı yaklaşımına sahip araştırmaların temel yörüngelerini ve örgüt kuramı içinde bu yaklaşımın yerini tartıştığı sonuç bölümü ile çalışmasını sonlandırmıştır.

Kitabın dördüncü bölümü (Örgütsel Ekoloji: Örgüt Toplulukları ve Çevresel Ayıklama) Çetin Önder ve Behlül Üsdiken tarafından kaleme alınmıştır. Örgütsel ekoloji kuramının hareket noktaları, temel tezi ve sınırlılıklarını değerlendirdikleri giriş yazısından sonra, yazarlar, iki alt bölümde örgütsel ekoloji kuramı açısından temel öneme sahip olan örgüt toplulukları ve yapısal durağanlık olgularını ayrı ayrı irdelemişlerdir. Bu ilk iki alt bölümü örgütsel ekoloji kuramı ile ilgili iki grup kuram seti takip etmektedir. İlk grup yoğunluk bağımlılığı kuramı ile çevresel kesim kuramları olarak ifade edilen kesim genişliği kuramı ve kaynak bölünmesi kuramından oluşmakta iken, ikinci grup örgütlerin demografik özellikleriyle ilgili olup yaş bağımlılığı kuramı ve büyüklük bağımlılığı kuramından oluşmaktadır. Yazarlar ilk grup kuramları ayrı ayrı alt başlıklarda değerlendirirken, ikinci grup kuramları tek bir alt başlıkta değerlendirmişlerdir. İzleyen değerlendirmelerde, yazarlar, yapısal durağanlık, yoğunluk bağımlılığı, kesim genişliği, kaynak bölünmesi ve demografik süreçler olarak belirtilen yaş ve büyüklük bağımlılığı kuramları hakkında görgül araştırmaların neler ortaya koyduğu (ve koyamadığı) ayrı alt başlıklarda irdelemişlerdir. Bölüm, ekoloji kuramının diğer kuramlar veya yaklaşımlara göre (strateji, yönetim, kaynak bağımlılığı, kurumsal kuram) pozisyonunun belirtildiği, diğer bakış açılarının sağlayamadığı fakat örgütsel ekoloji kuramının sağlayabildiği bakış açısı yeniliklerinin anlatıldığı, yöntemsel olarak ne sağladığının değerlendirildiği, örgütsel ekoloji kuramı kapsamındaki alt kuramların hangi sorunsallara odaklanması gerektiği hususunun tartışıldığı ve genel olarak kuramın sınırlılıklarından bahsedilen genel değerlendirme ile

sonlandırılmıştır.

Kitabın beşinci bölümü (*Örgüt İktisadı: Ekonomi, Hukuk ve Örgüt İlişkileri*) Fuat Oğuz tarafından kaleme alınmıştır. Oğuz, bölümün girişinde örgüt iktisadı ile örgütlerin iktisadi analizi ve iktisadi örgüt teorisi arasındaki farklılıkları, kurumlar iktisadi bağlamında örgüt iktisadını ve örgüt iktisadının sınıflandırılmasını değerlendirmiştir. Bu değerlendirmeden sonra Oğuz, firmanın neoklasik üretim fonksiyonu olarak nasıl ele alındığını ve bu yaklaşımın Robert Coase'un 1937 tarihli *The Nature of the Firm* adlı çalışmasıyla nasıl değiştiğini, neoklasik firmadan işlem maliyetlerine adlı alt başlığında anlatmaktadır. Bu bölümü izleyen bölüm, işlem maliyetleri yaklaşımının, neoklasik iktisat ile yeni kurumsalcı iktisat açısından işlem maliyetlerinin anlamının, işlem maliyetlerinin mülkiyet hakları ile nasıl ilişkilendirildiğinin ve bu ilişkilendirilişin sonuçlarının değerlendirildiği bir diğer alt bölüm izlemektedir. Ayrıca, asil vekil modellerinin, eksik sözleşme teorilerinin ve yeni mülkiyet hakları teorisinin anlatıldığı modern firma yaklaşımları ayrı ayrı başlıklarda değerlendirilmektedir. Eksik sözleşme teorileri kapsamında Oliver Williamson'un işlem maliyetleri ekonomisi yaklaşımı da irdelenmiştir. Yazar, modern firma yaklaşımlarını belirttikten sonra hem eksik sözleşme hem de asil vekil modelleri kapsamında örgütlerin karşılaştığı bilgi problemini açıklamaktadır. Burayı da bilgi temelli örgüt teorisinin açıklandığı alt bölüm takip etmektedir. Yazar, örgüt iktisadına ilişkin genel eleştirilere yer verdiği ve örgüt iktisadındaki farklı yaklaşımların çeşitliliğine vurgu yaptığı sonuç bölümü ile yazısını sonlandırmıştır.

Kitabın altıncı bölümü (*Yeni Kurumsal Kuram: Örgütleri Çözümlemede Yeni Ufuklar ve Yeni Sorunlar*) Şükrü Özen'e aittir. Kuramın temel tezi ve zaman içindeki evriminin belirttiği giriş yazısından sonraki bölümde, Özen, eski kurumsal yaklaşımı irdelerek kurumsalcı yaklaşımın kökenlerini açıklamaktadır. Bu bölümü, yeni kurumsal kuramın öncü çalışmalarının detaylandırıldığı veya yazarın ifadesiyle "yeni kurumsal kuramın ilk formülasyonunu oluşturan" çalışmaların temel tezlerinin açıklandığı bölüm takip etmektedir. Bu alt bölümü yeni kurumsal kurama yapılan kuramın inşacılarından ve kuram dışından sunulan eleştirileri ele alan bir başka alt bölüm takip etmektedir. Bu bölümünün beşinci alt bölümünde, yeni kuramsal kuramın önemli bir metni olan Walter W. Powell ve Paul J. DiMaggio'nun derledikleri *The New Institutionalism in Organizational Analysis* adlı kitabı ve bu kitabın yeni kurumsal kuramın "kimlik oluşturma çabalarına" katkıları ve kitaba yöneltilen eleştiriler anlatılmıştır. Ayrıca bu kısımda yeni kurumsal kuram için bir başka önemli kitap olan Richard W. Scott'un *Institutions and Organizations* adlı eseri de irdelenmiştir. Bu bölümü de, yeni kurumsal kuramı geliştirme çabaları adlı başlıkla bir diğer alt bölüm izlemektedir. Yedinci alt bölümde Özen, kuramın diğer kuramlarla etkileşimini kısaca irdelemekte ve kuram açısından gelişme alanlarından bahsetmektedir. Bu bölümü Türkiye'deki kurumsal kuram çalışmalarının anlatıldığı bölüm takip etmektedir. Bölüm, ağırlıklı olarak Türkiye bağlamında kurumsal kuramı değerlendiren bir sonuç ile sonlandırılmıştır.

Kitabın yedinci bölümü (*Makrokurumsal Bakış Açısı: Bir Değerlendirme*) Nisan Selekler Gökşen'e aittir. Kısaca makrokurumsal bakış açısının ilgilendiği asli meselelerin tanıtıldığı ve bölümün yapısının anlatıldığı girişten sonra, 1970'li yıllarda ülkelerarası örgütsel farklılıklara dair görüşler değerlendirilmiştir. Bu kısımda Aston Grubu'nun çalışmalarının, ülkelerarası benzeşme teorisinin ve kültürler arası çalışmaların ülkelerarası örgütsel form farklılıklarına ilişkin neler söyledikleri değerlendirilmiştir. Bu kısmı izleyen kısımda, makrokurumsal bakış açısı çerçeve başlığı altında sosyal etki yaklaşımı, otorite yaklaşımı ve ulusal iş sistemleri yaklaşımları ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Bu makrokurumsal yaklaşımlar açıklandıktan sonra, makrokurumsal bakış açısına yöneltilen eleştiriler beş alt başlıkta sunulmuştur. Bu eleştirileri takiben makrokurumsal kuramcılarının bu eleştirilere karşı savunmaları irdelenmektedir. Bölüm sonuç mahiyetinde, makrokurumsal bakış açısının örgüt kuramına katkılarının değerlendirilmesi ile bitirilmiştir.

Kitabın sekizinci bölümü (*Örgüt Kuramında Yeni Gelişmeler: Postmodern ve Eleştirel Bakış*) Engin Yıldırım tarafından yazılmıştır. Postmodern ve eleştirel yaklaşımların örgüt kuramı alanında kendilerine nasıl yer edindiğini belirttiği giriş yazısını takiben sırasıyla postmodernizm, postmodernizm ve örgüt kuramı, eleştirel kuram, eleştirel yönetim çalışmaları ile eleştirel yönetim çalışmaları ve postmodern yaklaşımların birbirleriyle olan ilişkisi ana başlıklarında çalışmasını organize etmiştir. Postmodernizm başlıklı kısımda, Yıldırım, kavramı tanımlamakta, modernizm ile farklılığını belirtmekte ve postmodernizmin bilgi üretim sürecindeki araştırmacıya yaklaşımını modernizmin yaklaşımı ile kıyaslayarak ele almaktadır. Postmodernizm ve örgüt kuramı başlıklı kısımda, yazar, postmodern örgüt kavramını irdelemekte ve modern örgüt ile ne tür farklılıkları olduğunu değerlendirmektedir. Yazar bu bölümde ayrıca epistemolojik açıdan postmodernizmi ve postmodernizmin örgüt çalışmalarına ne tür katkıları olduğunu da değerlendirmektedir. Eleştirel kuram başlıklı kısımda yazar eleştirel kuramın ortaya çıkışı, temel savunularını ve eleştirel kuramın bilime karşı konumunu belirtmiştir. Eleştirel yönetim çalışmaları başlıklı kısımda ise yazar, eleştirel yönetim çalışmalarının yönetim ve örgüt araştırmaları açısından yerini ve eleştirel yönetim çalışmalarına konu olan olguları irdelemektedir. Ayrıca bu kısımda eleştirel yönetim çalışmalarının yönetim ve örgüt kuramı için nasıl daha etkili çıktılar üretebileceği de tartışılmıştır. Bu kısmı eleştirel yönetim çalışmaları ve postmodern yaklaşımların birbirleriyle olan ilişkisi başlık kısım takip etmektedir ve bu kısımda eleştirel yaklaşım ile postmodern yaklaşımın birbirleri açısından ne anlam ifade ettikleri değerlendirilmektedir. Bölüm, eleştirel yönetim çalışmaları ve postmodern yaklaşımların odak noktası ve neden bu yaklaşımların önem kazandığını kısaca değerlendiren sonuç bölümü ile sonlanmaktadır.

Kitabın Katkıları

Eser, derleyicilerinin ifadesiyle “örgüt kuramları alanındaki Türkçe yayınlanan ilk derleme kitaptır”. Eserin, Türkiye'deki örgütler ve yönetim yazınının

genel özellikleri göz önüne alındığında önemli bir katkısı olacağı öne sürülebilir. Kısaca yazının genel özellikleri belirtmek istendiğinde, Türkiye’de örgütler ve yönetim alanındaki bilgi üretme faaliyeti yöneticilere yol göstermek anlamında “yönetimci” olduğu veya yazındaki çalışmalarda “yöneticilik” bakış açısının hakim olduğu (Üsdiken, 2002; Üsdiken ve Erden, 2002), organizasyon kavramının 1980’lerinin tanımlarıyla sınırlı kaldığı ve yönetimin içinde kaybolmaya yüz tuttuğu, örgütsel davranış alanının yazında en ağırlıklı alan olduğu veya yazında “davranışçılık” bakış açısının hakim olduğu (Üsdiken ve Erden, 2002), seksenli yıllarda, dünyadaki kuramsal gelişmelerden (kaynak bağımlılığı, örgütsel ekoloji, işlem maliyetleri kuramı, kurumsal yaklaşım ve postmodernist yazılar) koptuğu (Üsdiken ve Pasedeos, 1993) ve örgüt kuramı alanında ABD kaynaklı yazının makro düzeye doğru yönelişinin Türkiye’deki yazına pek yansımadağı (Özen, 2000) gibi tespitler ifade edilebilir⁵. Bu tespitlere ek olarak, 2002-2012 süresince Türkiye’de kurumsallaştığı ifade edilen alanın ulusal kongresi Yönetim ve Organizasyon kongresi bildiri kitaplarında basılan bildirilerin alt disiplinler açısından sayılarına bakılarak bu derleme eserde ele alınan kuram ve yaklaşımların altında konumlandığı örgüt kuramı alanının diğer alt disiplinlere göre sınırlı ilgi gördüğü anlaşılabilir.⁶ Türkiye’deki yönetim yazınındaki hakim yaklaşımın da (örgütsel davranış) devam ettiği belirtilebilir. Aşağıdaki tabloda, 2002-2012 süresince 11 Kongrede yayınlanan bildiriler alt disiplinlere göre ayrıştırılarak gösterilmektedir.

Tablo 1: 2002-2012 Süresince Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitaplarında Basılan Bildirilerin Alt Alanlara Göre Sayıları ve Yüzde Değerleri†

Kongre	Örgütsel Davranış	Stratejik Yönetim	Örgüt Kuramı	İnsan Kaynakları Yönetimi	Toplam Bildiri Sayısı
10. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*	34 (43,0)	22 (27,8)	7 (8,9)	16 (20,3)	79
11. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*	31(35,2)	37 (42,0)	12 (13,6)	8 (9,1)	88
12. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*	24 (33,3)	24 (33,3)	14 (19,4)	10 (13,9)	72
13. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*	37 (43,5)	19 (22,4)	14 (16,5)	15 (17,6)	85

5 Makro yönelişten kasıt, 1960’lar ve 1970’ler de gündeme gelen ve 1980’ler de iyice yerleşmiş olan mikro (örgütlerde davranış) ve makro (örgüt kuramı/örgütlerde makro davranış) ayrımındaki örgüt kuramına yönelik kastedilmektedir (bkz. Üsdiken, 1995: 99; Üsdiken ve Leblebici, 2009: 442).
6 Ulusal yönetim ve organizasyon kongresinin kurumsallaşmasına ilişkin detaylı bilgi edinmek için Özen ve Kalemci (2009) ile Kesken ve arkadaşlarının (2012) çalışmalarına bakılabilir. İleri genel olarak kongrenin doğuşu, gelişimi ve etkilerini incelerken, ikincisinde ise sosyal ağlar üzerinden kongrenin kurumsallaşması irdelenmektedir.

14. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*	33 (32,0)	37 (35,9)	17 (16,5)	16 (15,5)	103
15. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*	45 (37,2)	32 (26,4)	19 (15,7)	25 (20,7)	121
16. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*	54 (38,3)	47 (33,3)	22 (15,6)	18 (12,8)	141
17. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*	59 (45,4)	31 (23,8)	16 (12,3)	24 (18,5)	130
18. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi	40 (36,0)	25 (22,5)	22 (19,8)	24 (21,6)	111
19. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi	52 (38,5)	36 (26,7)	15 (11,1)	32 (23,7)	135
20. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi	58 (43,9)	26 (19,7)	14 (10,6)	34 (25,8)	132

† Parantez içi değerler alt alandaki bildiri sayısının o yılki toplam bildiri sayısında içindeki yüzdelik değeridir.

* Bildiriler alt alanlara göre yazar tarafından ayrıştırılmıştır.

Tablo 1'den anlaşılacağı üzere alt alanlar açısından egemen alan örgütsel davranış iken çalışma ilgisi açısından en az ilgi gösterilen alan örgüt kuramıdır. Bu eserin örgüt kuramı alanındaki çalışmaların artmasına katkı yapmasının beklenebileceği ifade edilebilir.

Eserin bir diğer katkısı olarak, Türkiye'de örgüt kuramı alanında çalışanlar için bir el kitabı işlevi olabileceği belirtilebilir. Kuramların ayrıntılı olarak açıklanmasının yanı sıra, birçok kavramın tanımlanmış olması da faydalı olabilir⁷. Kitabın kaynakçası incelendiğinde toplam 645 kaynağa atıf verildiği görülmektedir. 645 kaynağın 133'ü kitap, 132'si kitap bölümü, 365 tanesi bilimsel makale, iki tanesi özel sayı, beş tanesi basılmamış çalışma, bir tanesi atölye çalışması ve bir tanesi kitap eleştirisidir. Kaynakçada yer alan eserlerin yayınlanma yıllarının medyanı 1994'dür. Kitaplar için medyan 1986, kitap bölümleri için 1995.5 ve makaleler için medyan 1994'dür. Bu medyan yıllarına bakılarak ve örgüt kuramı alanının da 1950'ler sonrasında belirginleşmeye başladığı hesaba katıldığında eserin kaynakçasının güncel olduğu belirtilebilir. 645 kaynaktan sadece 18 tanesi Türkçe kaynaktır. Atıf verilen makalelerin yayınlandığı dergiler incelendiğinde, 71 makaleyle Administrative Science Quarterly, 39 makaleyle Organization Studies, 31'er makaleyle Academy of Management Journal ve American Sociological Review, 29 makaleyle Academy of Management Review, 26 makaleyle American Journal of Sociology, 19 makaleyle Organization Science, 10 makaleyle Journal of Management Studies, 7 Örneğin, eyleyen (birey ya da aktör), yapı, çevre, teknik çevre, görev çevresi, kurumsal çevre, örgüt toplulukları, yapısal durağanlık, örgütsel biçim (form), örgütsel kimlik, yoğunluk, çevresel kesim, işlem maliyetleri, eşbiçimcilik, ayırma (decoupling), çözülme (deinstitutionalization), örgütsel alan, vb.

of Management Studies, 8'er makaleyle Strategic Management Journal, Annual Review of Sociology ve Türkiye'den Yönetim Araştırmaları Dergisi, 6'şar makaleyle Journal of Management, Journal of Law and Economics ve Industrial and Corporate Change dergilerinin öne çıktığı görülmektedir. Administrative Science Quarterly dergisinin bu derleme eserde ağırlığı görülmektedir. Örgüt kuramı alanı açısından bu dergiler merkezi konumda olduğundan bu sonucun beklenebilecek bir sonuç olduğu ifade edilebilir⁸. Ayrıca, kitabın bu yazının başında belirtilen kuramlar ve yaklaşımlara ilişkin temel kaynakları belirtmesi ve bunlara ilişkin geniş yazın taramaları sağlamasından dolayı alanda çalışanlar için kaynakçasının bir okuma listesi olarak değerlendirilebileceği belirtilebilir. Son olarak, kitapta yer alan kuram ve yaklaşımlar açısından Türkiye'de hangi konuların araştırılmaya ihtiyaç duyulduğunun işaret edilmesi, ilgili alandaki araştırmacıların araştırma gündemlerini geliştirmelerine bir katkı sağlayabilir.

8 Örneğin, Colquitt ve Zapata-Phelan (2007: 1295), alanda üç en iyi makro dergi olarak Administrative Science Quarterly, Strategic Mnaagement Journal ve Organization Science dergilerini belirtmişlerdir. Yönetim ve örgüt alanında öne çıkan uluslararası dergiler için bkz., Trieschmann vd., 2000; Baruch ve Holtom, 2008.

Kaynakça

- Baruch, Y. ve Holtom, B. C. 2008. Survey response rate levels and trends in organizational research, *Human Relations*, Vol. 61(8): 1139-1160.
- Coşkun, R. 2009. "Yönetim-organizasyon" ders kitaplarında biçim ve ideoloji, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, (1), 239-255.
- Dirlik, S. 2011. Örgütler ve yönetim alanındaki uluslararası ders kitapları ile ulusal ders kitaplarının karşılaştırılması, 19. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Ankara: Orion Kitabevi.
- Kesken, J., Çapraz, B., İlic Kelgökmen, D., Ünnü Ayyıldız, N. A. ve Sözen, K. 2012. Sosyal ağ kuramı bağlamında ulusal yönetim ve organizasyon kongresinin kurumsallaşma süreci, 20. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, İzmir: Kardeşler Cilt Evi.
- Özen, Ş. 2000. Türk yönetim/organizasyon yazınında yöntem sorunu: Kongre bildirileri üzerine bir inceleme, **Doğu Akdeniz Üniversitesi Turizm Araştırmaları Dergisi**, 1(1): 89-118.
- Özen, Ş. ve Kalemci, A. 2009. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi'nin doğuşu, kurumsallaşması ve alana etkileri, **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 1, 79-112.
- Trieschmann, J. S., Dennis, A. R., Northcraft, G. B. ve Niemi, A. W. 2000. Serving multiple constituencies in business schools: m.b.a. program versus research performance, **Academy of Management Journal**, Vol, 43., No. 6, 1130-1141.
- Üsdiken, B. ve Pasadeos, Y. 1993. Türkiye'de örgütler ve yönetim yazını, **Amme İdaresi Dergisi**, 26(2): 73-93.
- Üsdiken, B. 1995. Örgüt kuramında yeni yol ayrımları: Kuzey Amerika, Avrupa ve Türkiye, Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyumu Bildirileri, c. 1., ss. 97-110. Ankara: TODAİE.
- Üsdiken, B. 2002. Tarihsel bir bakışla bilim-yönetim birlikteliği, **Yönetim Araştırmaları Dergisi**, 2(2): 127-154.
- Üsdiken, B. ve Erden, Z. 2002. 1990'lı yıllarda Türkiye'de yönetim alanı: Disiplinin yapısı ve yaklaşımlar, *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(2): 91-112.
- Üsdiken, B. ve Leblebici, H. 2009. Örgüt teorisi, Anderson, N., Öneş, D. S., Sinangil, H. K. ve Viswesvaran (Ed.), *Endüstri, İş ve Örgüt Psikolojisi El kitabı*, 2.Cilt: Örgüt Psikolojisi, İstanbul:Literatür Yayıncılık.
- (2002), 10. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

- (2003), 11. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- (2004), 12. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- (2005), 13. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- (2006), 14. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- (2007), 15. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- (2008), 16. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, İstanbul Kültür Üniversitesi, Antalya.
- (2009), 17. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- (2010), 18. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- (2011), 19. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- (2012), 20. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.